

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08,167/10,51/11, 96/2019 и 110/2019) и член 22 став 1 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 42/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18), и член 3 од Законот за математичко-информатичка гимназија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 64/18) министерот за образование и наука ја донесе Наставната програма по **музичка уметност** за I (прва) година математичко-информатичка гимназија.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО



Наставна програма

МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

за I година

Математичко-информатичка гимназија

Скопје, 2019 година

Назив на наставната програма	Музичка уметност
Тип на наставна програма	Задолжителна
Кредитна вредност на наставната програма	2 (два) ЕЦВЕТ ¹ кредити
Ниво на квалификација	IV (четврто) ниво
Година на изучување	I (прва)
Број на часови неделно/годишно за реализација на наставната програма	1/36
Цели на наставна програма	<p>Ученикот/ученичката да се стекне со знаења и вештини за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - улогата и развојот на музиката низ историјата; - активно слушање музика; - препознавање на карактеристиките на различните епохи во слушаната музика; - основни карактеристики на музичката традиција и обичаите во Република Северна Македонија; - основни сознанија за влијанието на музиката врз личноста. <p>Со изучувањето на наставниот предмет <i>музичка уметност</i>, младиот човек ќе биде способен да зазема критички став правејќи јасна дистинкција помеѓу: музичките дела со уметничка/естетска вредност и наменската комерцијална музика.</p>

¹ Закон за Националната рамка на квалификации.

<p>Теми/подрачја/модуларни единици на наставната програма</p>	<ul style="list-style-type: none"> • МУЗИКАТА НИЗ ИСТОРИЈАТА • МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА И ОБИЧАИ <p>НАПОМЕНА: Наставникот секогаш може да направи свој избор на композиции за слушање, со цел постигнување на дадениот резултат од учењето, соодветно на условите на учење.</p>
<p>Материјално-технички и просторни услови</p>	<p>За постигнување на целите на наставата по музичка уметност неопходно е стручно осмислена и планирана примена на различни наставни средства како и опремен музички кабинет со следните наставни средства: музички систем, телевизор, ДВД, компјутер со соодветни програмски пакети со музички програми, Smart – табла, фонотека (збирка на аудио-видео ЦД), музички инструменти и др. За успешна и целосна реализација на наставната програма потребно е да се организираат и активности кои го менуваат местото на реализацијата на часот/часовите (институции на културата и други институции) каде учениците ќе посетуваат настани: концерт, опера, балет и други музички настани. Пример посета во Македонска филхармонија, Македонска опера и балет, Национална установа Ансамбл за народни игри и песни „Танец“ или други културно уметнички друштва и други културни установи.</p>
<p>Норматив на наставен кадар</p>	<p>Наставата по предметот <i>музичка уметност</i> може да ја изведува лице кое завршило:</p> <ul style="list-style-type: none"> - студии по музичка уметност - оддел за музичка теорија и педагогија, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС; - студии по музичка уметност, други оддели, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС, и со стекната педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа.

МУЗИКАТА НИЗ ИСТОРИЈАТА (24 часа)

Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснува за местото и улогата на музиката во општеството; - дискутира за влијанието на музиката врз човекот и неговото расположение; 	<p>Местото и улогата на музиката во општеството</p> <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> -автор/композитор -изведувач -публика -музички настани 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дискусија за местото и улогата на музиката во општеството; - Дебатирање за влијанието на музиката врз човекот и неговото расположение преку слушање музика. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалошка или метод на разговор (после слушаната музика следи дискусија, дијалог, разговор) ▪ презентација. 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 објаснува за местото улогата на музиката во општеството; 1.2 се изразува со сопствени зборови за влијанието на музиката во животот на младите; 1.3 дискутира за слушаната музика за развивање на различни чувства кои се предизвикани од истата.
2	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува за ренесансната музика преку споредба со ликовните ренесансни дела; - прави разлика меѓу световна и духовна музика; - дискутира за претставниците на музичката ренесанса; - ги препознава инструментите од ренесансата; 	<p>Музички епохи:</p> <p>Ренесансна музика</p> <ul style="list-style-type: none"> -Џовани Пјерлуиџи де Палестрина -Орlando ди Ласо <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> -мадригал -миса 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слушање музика: „Matona mia cara“ (разговор за слушаното музичко дело). -разговор за појавата на ренесанса музика и споредба со ликовните ренесансни дела(примена на ИКТ); - запознавање со ренесансните инструменти и нивното 	<ul style="list-style-type: none"> 2.1.наведува податоци за појавата на ренесанса музика и прави споредба со ренесансни ликовни дела; 2.2. набројува основни карактеристика за ренесансната музика; 2.3. ги образложува причините за настанувањето на духовната и световната музика;

		<p>-лаута -оргули</p>	<p>препознавање преку примена на ИКТ</p> <p>- проектна активност: изготвување албум на композитори и инструменти од ренесансата.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалошка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дискусија со примена на ИКТ) ▪ презентација. 	<p>2.4. дава краток осврт за животот и делата на композиторите од ренесансата;</p>
3	<p>- наведува податоци за музичкиот барок; - објаснува за барокната музика; - дискутира за претставниците на музичкиот барок; - да направи споредба помеѓу животот и творештвото на - Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл - ги препознава аудитивно и визуелно инструментите од барокот;</p>	<p>Барокот во музиката -Јохан Себастијан Бах -Георг Фридрих Хендл</p> <p>Поими: -фуга -ораториум -чембало -виолина</p>	<p>Активности: - слушање фрагменти од: Ј.С.Бах „Токата и фуга во d-moll“ Г.Ф.Хендл, ораториум „Месија“(„Алелуја“);</p> <p>- разговор за појавата на барокот и споредба со ликовните барокни дела (примена на ИКТ); -споредба помеѓу животот и творештвото на - Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл; - дискутира за сериозна и комична опера;</p> <p>- проектна активност: изготвување албум на композитори и инструменти од барокот.</p>	<p>3.1.наведува податоци за појава на музичкиот барок; 3.2.опишува за појавата на барокната музика преку споредба на ликовните барокни дела; 3.3. слуша активно и да дискутира за претставниците на музичкиот барокот (краток осврт за животот и творештвото на композиторите и споредба на животот и творештвото на Бах и Хендл); 3.4. дискутира за појавата на операта (сериозна и комична опера) преку примена на ИКТ;</p>

			<p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дискусија со примена на ИКТ) ▪ презентација. 	3.5. прави разлика на инструментите од ренесанса и барокотот.
4	<p>- објаснува за улогата на музиката во класицизмот;</p> <p>- дискутира за претставниците на музичкиот класицизам (Хајдн, Моцарт и Бетовен);</p> <p>- ги препознава инструментите од епохата на класицизмот (аудитивно и визуелно);</p> <p>- дискутира за појавата на симфонијата;</p>	<p>Класицизам:</p> <p>-Франц Јозеф Хајдн</p> <p>-Волфганг Амадеус Моцарт</p> <p>-Лудвиг ван Бетовен</p> <p>Поими:</p> <p>-симфонија</p> <p>-симфониски оркестар</p>	<p>Активности:</p> <p>Слушање музика-фрагменти:</p> <p>Франц Јозеф Хајдн: Фрагмент од гудачки кuartет</p> <p>-Волфганг Амадеус Моцарт -Арија од операта „Волшебната флејта“</p> <p>-Лудвиг ван Бетовен (петта симфонија, I став).</p> <p>- дискусија за појавата на музичкиот класицизам</p> <p>- шема на поставка на симфонискиот оркестар</p> <p>- уредување на пано за животот и творештвото на композиторите од овој период</p> <p>- проектна активност: изготвување албум на композитори и инструменти од класицизмот.</p>	<p>4.1. наведува причини за настанувањето на промените кои доведуваат до појава на Класицизмот;</p> <p>4.2. објаснува за животот и творештвото на претставниците на музичкиот класицизам;</p> <p>4.3. прави споредби помеѓу тројца претставници на музичкиот класицизам: Хајдн, Моцарт и Бетовен;</p> <p>4.4. објаснува за симфонија и симфониски оркестар.</p>

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалoшка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дискусија со примена на ИКТ) ▪ презентација 	
5	<p>- наведува карактеристики за музичкиот романтизам;</p> <p>- објаснува за музиката во романтизмот;</p> <p>- ги набројува претставниците на музичкиот романтизам;</p> <p>- ги препознава изведувачките состави од епохата на романтизмот;</p> <p>- дискутира за појавата на соло песната и симфониската поема;</p>	<p>Музички романтизам</p> <p>-Франц Шуберт</p> <p>-Беджих Сметана</p> <p>-Петар Илич Чајковски</p> <p>Поими:</p> <p>-соло песна</p> <p>-симфониска поема</p> <p>-концерт</p> <p>-балет</p>	<p>Активности:</p> <p>-Слушање музика:</p> <p>Франц Шуберт - „Аве Марија“</p> <p>Беджих Сметана, симфониска поема „В’лтава“ и други дела по избор на наставникот</p> <p>- излагање/разговор за појавата на музичкиот романтизам</p> <p>- проектна активност: изготвување албум на композитори и инструменти од музички романтизам.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалoшка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дискусија со примена на ИКТ) ▪ презентација. 	<p>5.1 .ги наведува карактеристиките на музиката во периодот на Музичкиот романтизам;</p> <p>5.2. ги набројува претставниците на музичкиот романтизам преку аудио-визуелни извори;</p> <p>5.3. ги објаснува основните карактеристики на соло песната, симфониската поема, концертот и на балетот.</p>
6	<p>- наведува карактеристики за операта во романтизмот;</p> <p>- објаснува за содржината на</p>	<p>Операта во романтизмот и нејзини претставници</p> <p>-Џузепе Верди</p>	<p>Активности:</p> <p>Слушање музика-фрагменти:</p>	<p>6.1. наведува кои се карактеристиките на операта во Романтизмот;</p>

	<p>операта во романтизмот; - препознава фрагменти од оперското творештво во романтизмот; - да дискутира за карактеристиките на опера и оперета; - ги набројува претставниците на операта во романтизмот;</p>	<p>-Џоакино Росини -Рихард Вагнер -Жорж Бизе</p> <p>Поими: -увертира -арија</p>	<p>Џузепе Верди:„Аида“ – триумфален марш</p> <p>Џоакино Росини: увертира„Севилскиот бербер“</p> <p>Рихард Вагнер: опера„ Валкири“- танцот на Влакирите</p> <p>Жорж Бизе:„Кармен“</p> <p>- излагање/разговор за појавата на музичкиот романтизам -дебатирање за слушаните дела.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	<p>6.2. дискутира за улогата на увертирата, аријата и други делови од операта во романтизмот; 6.3. објаснува за поимите увертира и арија; 6.4. раскажува за животот и творештвото на претставниците на операта во романтизмот.</p>
7	<p>- објаснува за појавата на Импресионизмот; - наведува податоци за музичкиот импресионизам;</p>	<p>Музички импресионизам и неговите претставници: -Клод Дебиси -Морис Равел</p>	<p>Слушање музика-фрагменти: Клод Дебиси – „Чиста месечина“ Морис Равел – „Болеро“ -</p>	<p>7.1. објаснува за настанувањето и појавата на Импресионизмот преку ликовната уметност и литература;</p>

	<p>- дискутира за претставниците на музичкиот импресионизам; - ги препознава музичките творби од епохата на импресионизмот; - дискутира за поврзаноста на музичкиот и ликовниот импресионизам;</p>	<p>Поими: -арабеска -болеро</p>	<p>фрагмент.</p> <p>Активности: - дискусија за појавата на музичкиот импресионизам со интеграција преку ликовната уметност; -анализа на слушаните дела.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	<p>7.2. наведува карактеристики на музиката во периодот на Импресионизмот; 7.3. раскажува за животот и творештвото на претставниците на музичкиот импресионизам; 7.4. објаснува за поимите арабеска и болеро; 7.5. учествува во дебата за слушаните дела.</p>
8.	<p>- наведува податоци за музиката на XX век; - дискутира за претставниците на музиката на XX век; - ги препознава изведувачките состави во музиката на XX век;</p>	<p>Музиката на XX век: - Игор Стравински: - Карл Орф</p> <p>Поими: -сценска кантата</p>	<p>Активности: - Игор Стравински: „Посветување на пролетта“ -Карл Орф: „Кармина бурана“ – О фортуна! -запознавање со претставниците на музиката на XX век.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната 	<p>8.1. ги набројува карактеристиките на музиката на XX век; 8.2. раскажува за животот и творештвото на претставниците од XX век; 8.3. анализира слушани дела на поставените прашања.</p>

			музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) <ul style="list-style-type: none"> ▪ презентација 	
9.	<p>- наведува податоци за првите музички дејци во Македонија;</p> <p>- објаснува за собирањето на народната уметност и мелографирање;</p> <p>- го препознава слуховно творештвото на првите музички дејци во Македонија;</p>	<p>Првите музички дејци од Македонија Јован (Јан) Кукузел Атанас Бадев Наум Миладинов</p> <p>Поими: -литургија -мелографирање</p>	<p>Активности: Слушање музика – фрагменти по избор на наставник - разговор за музиката во Македонија во доцниот XIX век со интеграција преку народната поезија и историја.</p> <p>Методи: <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалогска или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација </p>	<p>9.1. објаснува за карактеристиките на музиката на првите музички дејци во Македонија;</p> <p>9.2. препознава вокална интерпретација на слушаните дела кај првите музички дејци во Македонија;</p> <p>9.3. дискусија за зачувување на творештвото преку мелографирање на делата.</p>
10.	<p>- набројува факти за музиката во Македонија во XX и XXI век;</p> <p>-дискутира за претставниците на музиката во Македонија и композиторите од другите заедници во XX и XXI век;</p> <p>-дискутира за појавата на хорската музика, операта, балетот и други музички форми во Македонија во</p>	<p>Музиката во Македонија во XX и XXI век Тодор Скаловски Кирил Македонски Трајко Прокопиев Фатос Лумани Вулнет Таири</p> <p>Поими: -хорска музика -опера</p>	<p>Активности: Слушање музика – фрагменти; -Тодор Скаловски - „Македонско оро“; -Кирил Македонски – „Цар Самоил“;</p> <p>-Трајко Прокопиев – „Лабин и Дојрана“; -Фатос Лумани: „Концерт за пијано</p>	<p>10.1. објаснува за карактеристиките на музиката во Македонија во XX и XXI век;</p> <p>10.2. дискутира за претставниците на музиката во Македонија и композиторите од другите заедници во XX и XXI век;</p> <p>10.3. раликува преку аудио-визуелна презентација</p>

	XX и XXI век.	-балет	<p>и оркестар“ (фрагаменти) -Вулнет Таири: Квинтет (фрагменти). - излагање/презентација за животот и творештвото на композиторите во Македонија и композиторите од другите заедници од XX и XXI век. - проектна активност: изготвување албум на претставниците на музиката во Македонија и композиторите од другите заедници во XX и XXI век.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалошка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ аудио-визуелни извори на информации презентација 	хорска музика, опера, балет и други видови на дела.
11.	- ги набројува популарните жанрови во XX и XXI век; - дискутира за поврзаноста на	Популарни жанрови и инструменти во XX и XXI век	Активности: - слушање композиции од популарните жанрови	11. 1. го објаснува поимот субкултура; 11.2. ја образложува целта на

	<p>музиката и технологијата; - дискутира за музичките субкултури; - ги препознава етно елементите во популарните жанрови.</p>	<p>Музика и технологија Мултимедија Музички субкултури Инструменти во модерната музика</p> <p>Етно елементи во популарните жанрови</p> <p>Поими: -мултимедија -субкултура -џез -блуз -поп -рок -рап -електронска музика -електрична гитара -синтисајзер -тапани и др.</p>	<p>- пеење по слух на слушаните примери - разговор за популарната музика во XX и XXI век; -дебата за појавата на различните стилски жанрови во современата музика во XX и XXI век; -интерпретира (пее/свири) познати композиции/рефрени од жанровите присутни во XX и XXI век. - проектна активност: изготвување албум на композитори и инструменти од XX и XXI век.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалогска или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација ▪ интерпретација 	<p>постоењето на музиката во субкултурите; 11.3. препознава композиции со етно елементи; 11.4. препознава и објаснува за примена на технологијата во музиката;</p>
--	---	--	--	--

МУЗИЧКА ТРАДИЦИЈА И ОБИЧАИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (12 часа)

Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Стандарди за оценување
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/способна да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ги објаснува карактеристиките на музичката традиција и обичаи во Република Северна Македонија; 	<p>Основни карактеристики на музичката традиција и обичаите во Република Северна Македонија</p> <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> -традиција -обичаи 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дискусија за основните карактеристики на музичката традиција и обичаи кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите. - Презентација на основните карактеристики на музичката традиција и обичаи кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите. - Проектна активност: 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 ги препознава видовите на песните 1.2 ги набројува видовите на ората 1.3 објаснува за ритмот на песните и ората 1.4 ги разликува инструментите и составите 1.5 објаснува за музиката во обичаите кај граѓаните на Република Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.

			<p>изготвување албум на претставниците на музиката во XX и XXI век, кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	
2	<p>- објаснува за процесот на создавање, пренесување и поделбата на народната песна;</p> <p>- разликува општи карактеристики на народната (изворна, староградска) песна;</p> <p>- разликува новосоздадена народна песна (авторска и обнародена);</p>	<p>Народна песна (изворна, староградска)</p> <p>Новосоздадена народна песна (авторска и обнародена)</p> <p>Поими: -изворна песна -староградска песна</p>	<p>Активности:</p> <p>- Аудио-видео презентација на народни и новосоздадени песни</p> <p>- вокална интерпретација на народни и новосоздадени песни</p> <p>- дискусија за содржината на народните песни</p> <p>-дебата за видовите на народни песни кај граѓаните на Република Северна Македонија,</p>	<p>2.1 разговора за карактеристиките на народната (изворна, староградска) песна;</p> <p>2.2. интерпретира изворна, староградска, новосоздадена, народна песна (по избор на ученикот/ученичката);</p> <p>2.3. разликува новосоздадена народна песна (авторска и обнародена);</p>

		<p>-авторска песна -обнародена песна -новосоздадена песна.</p>	<p>Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалошка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	<p>2.4.ги идентификува песните според содржината и намената. 2.5. споредува народни песни кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.</p>
3	<p>- објаснува за поделбата на народните инструменти; - ги препознава народните инструменти според начинот на изведба; - направи споредба на народните инструменти по звучност;</p>	<p>Народни музички инструменти и нивна поделба</p> <p>-Ударни народни инструменти</p> <p>-Дувачки народни инструменти</p> <p>-Жичани народни инструменти</p> <p>Поими</p> <p>- Тапан - Дајре</p>	<p>Активности:</p> <p>-Аудио - видео презентација на народни инструменти по избор на наставникот и ученикот</p> <p>-разговор за начинот на изработка на народните инструменти и нивната примена</p> <p>-изработка на албум на народни музички инструменти;</p> <p>-разликува народни инструменти, нивната застапеност во народната музика и различни народни</p>	<p>3.1 ги препознава народните инструменти; 3.2. објаснува за начинот на изработка на различни видови народни инструменти; 3.3. да прави споредба на народните инструменти по звучност; 3.4. ги разликува и споредува народните инструменти во различните народни традиции кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Тарабука - Кавал - Гајда - Зурла - Виолина (кемане) - Канон - Мандолина 	<p>традиции кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијаложка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	<p>нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.</p>
4	<ul style="list-style-type: none"> - објаснува за поделбата на народните ора; - ги препознава народните ора според начинот на изведба; - направи споредба на народните ора според начинот на играње; 	<p>Ороводна народна традиција</p> <p>-народни ора;</p> <p>Поими</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ритам - такт 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аудио-видео презентација на видови народни ора; -разговор за начинот на изведба на ората; -дискусија за ороводната народна традиција кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од 	<ul style="list-style-type: none"> 4.1 ги препознава народните ора; 4.2. објаснува за начинот на играње на различни видови народни ора; 4.3. слуша и прави споредба на народните ора по звучност; 4.4. дискутира за ората кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот

			<p>албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.;</p> <p>- групна изведба на народни ора (по избор на учениците);</p> <p>- изработка на албум на народни ора.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалошка или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) ▪ презентација 	народ, бошњачкиот народ и другите.
5	<p>- препознава традиција и обичаи кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите;</p> <p>- споредува и дискутира за</p>	<p>Вредноста и значењето на традиционалната музика и обичаите</p> <p>Поими:</p> <p>-Фолклор</p> <p>-фестивал</p>	<p>Активности:</p> <p>-Дебатирање за вредноста и значењето на традиционалната музика и обичаите преку: Аудио-видео презентации на фолклорни фестивали; Мини проекти за традицијата и обичаите во Северна Република Македонија;</p> <p>-Нематеријалното културно наследство од Република Северна Македонија заштитено</p>	<p>5.1. дискутира за вредностите на музичката традиција и обичаите;</p> <p>5.2. воочува културно и материјално богатство кај граѓаните на Република Северна Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите;</p> <p>5.3. презентира мини проекти за традицијата и обичаите во</p>

	<p>разликите и сличностите на традицијата и обичаите кај различни народи.</p>		<p>од УНЕСКО:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обичајот „Четрсе“ од Штип 2. Копачката - социјално оро од с. Драмче, Пијанец 3. Гласочко машко двогласно пеење од Долни Полог 4. Hidrellez, пролетно прославување кај Турците во Република Северна Македонија 5. Културни практики поврзани со 1 март (Мартинки) <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ дијалог или метод на разговор (после слушаната музика следи дијалог, дебата со примена на ИКТ) 	<p>Република Северна Македонија; 5.4.наброи примери за Нематеријалното културно наследство од Република Северна Македонија заштитено од УНЕСКО.</p>
--	---	--	--	---

Оценување на постигањата на учениците	<p>Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичко изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа. При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава на индивидуалниот пристап во постигањата на секој ученик. Континуирано ги следи, проценува и оценува активностите, креативноста на ученикот и имплементацијата на неговите знаења, однесувањето на ученикот и постигнатите резултати во областа на знаењата и умењата и позитивните промени во карактерот на личноста на ученикот. За проверка на постигањата на резултатите од учење ќе се користат усни и писмени проверувања, наставни листови (проверка на тема) и други средства, постапки и методи, пр. инструменти за вреднување (чек листи, дескриптивна скала, аналитичка и др.), повратна информација (усна и писмена), и сл. Во текот на учебната година учениците се оценуваат најмалку со две оценки во текот на едно полугодие, а се утврдуваат со полугодишни и годишни оценки. Оценувањето на постигањата на учениците ќе биде со бројчана оценка (од 1 до 5).</p>
Литература и други извори	Учебник и прирачници одобрени од Министерството за образование и наука и други извори на учење.
Почеток на имплементација на наставната програма	Учебна 2020/2021 година
Институција/ носител на програмата	Биро за развој на образованието (БРО)
Потпис и датум на донесување на наставната програма	<p>бр. 13-12282/3 25.10.2019 година</p> <p style="text-align: right;">МИНИСТЕР, Dr. Arbër Ademi</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>
Датум на ревизија	